

Programmabegroting 2021

18-11-2020

Waar staan we op financieel gebied

Financieel vertrekpunt

De Kadernota 2021 is het financiële vertrekpunt voor deze programmabegroting. Vóór de behandeling van de kadernota in de informatieve raad is een memo verstrekt met de gevolgen van de 'Meicirculaire 2020'.

De Kadernota 2021 presenteert de onderstaand meerjarenperspectief.

Kadernota 2021	2021	2022	2023	2024
Structureel	-130	-935	-1.505	-310
Incidenteel	-710	-195	-30	-
Saldo Kadernota 2021	-840	-1.130	-1.535	-310

Tijdens de raadsbehandeling heeft het college toegezegd de Begroting 2021 aan te bieden met een sluitend structureel meerjarenperspectief. Naast dat dit gezond financieel beleid is, is dit ook een aspect waar de Provincie toezicht op houdt.

De Begroting 2021 presenteert het volgende meerjarenperspectief.

Begroting 2021	2021	2022	2023	2024
Structureel	657	-595	-765	50
Incidenteel	-615	-120	-30	-
Saldo Begroting 2021	42	-715	-795	50

Na de vaststelling van de kadernota hebben zich nog enkele autonome en nieuwe ontwikkelingen voorgedaan, deze zijn verwerkt in de begroting. Zoals toegezegd bij de behandeling van de kadernota zijn er vervolgens maatregelen genomen om tot een sluitende begroting te komen.

In 2021 sluit de begroting 2021 positief af met € 42.000. Het structurele saldo is zelfs meer dan € 6,5 ton. In het meerjarenperspectief is er een dip in de jaren 2022 en 2023. In 2024 herstelt het saldo zich weer. Er is met de Provincie overleg geweest of een dergelijke 'dip' is toegestaan. Voor de Provincie geldt met name de structureel sluitende begroting in 2021. Dat de begroting in 2024 weer structureel sluit is voor het repressief toezicht afdoende. Wel moet er op gestuurd worden dat het jaar 2024 structureel sluitend blijft.

Zoals ook in de kadernota verwoord veroorzaakt de afname van het aantal woningen de dip in de jaren 2022 en 2023. Het weghalen van de container-/studentenwoningen in Holland/Bergwijkpark zijn hier de oorzaak van. Dit levert vooral bij de berekening van de algemene uitkering en de belastingopbrengsten lagere inkomsten op.

Coronacrisis / economische recessie

Begin 2020 is de coronacrisis uitgebroken en de crisis is ten tijde van het opstellen van de begroting nog steeds gaande. De coronacrisis heeft verregaande financiële gevolgen die moeilijk in te schatten zijn. Wij hebben u middels een tussentijdse rapportage geïnformeerd over de effecten voor Diemen. Planning is ten tijde van de behandeling van de begroting een tweede rapportage te verstrekken.

De financiële effecten van de coronacrisis worden opgevangen via de Algemene reserve en worden dus niet in de meerjarenbegroting meegenomen. De reservepositie van de gemeente is solide te noemen en daarom is als uitgangspunt genomen de nadelige financiële effecten op te vangen binnen de Algemene reserve. Niet voor niets is € 5 miljoen

binnen de Algemene reserve gekenmerkt als risicoreserve. Uiteraard blijven we de kosten en maatregelen die genomen worden als gevolg van de coronacrisis nauwlettend volgen. Voorstel is om net als dit jaar, twee keer per jaar een aparte rapportage aan uw raad voor te leggen. Zo goed als mogelijk brengen we de financiële consequenties per programma in beeld.

Afhankelijk van de ontwikkeling van een vaccin, een tweede uitbraak en het effect op de economie verwachten we minimaal twee tot drie jaar deze effecten op te moeten vangen via onze reservepositie. Als voornaamste risico zien wij de toename van het aantal bijstandsccliënten. Het is op dit moment nog onduidelijk hoe het Rijk daar mee om zal gaan qua vergoedingen.

Tweede Kamer verkiezingen

Volgend jaar zijn er in maart Tweede Kamerverkiezingen. Dit leidt ertoe dat het huidige kabinet enkele ingewikkelde dossiers doorschuift naar het volgende kabinet. Financieel levert dit een behoorlijke onzekerheid op voor het nu gepresenteerde meerjarenperspectief. Zo is de bevriazing van het accres van de algemene uitkering voorlopig tot 2021 gegarandeerd. Echter daarna bestaat de kans dat deze alsnog naar beneden wordt bijgesteld. Momenteel lopen er veel onderzoeken naar de kosten van jeugdzorg. Op basis van de resultaten van die onderzoeken gaat het nieuwe kabinet bepalen of extra middelen nodig zijn. Al in een eerder stadium heeft het kabinet voor de jaren 2020 en 2021 extra middelen beschikbaar gesteld (voor Diemen € 400.000). Tenslotte is er een onderzoek gaande naar nieuwe verdeelmaatstaven voor de algemene uitkering. Het verleden heeft uitgewezen dat dit tot grote financiële effecten kan leiden voor individuele gemeenten.

Verloop saldo Kadernota 2020 - Begroting 2020

Onderstaande berekening maakt het verschil inzichtelijk tussen het saldo van de Kadernota 2021 en de nu voorliggende Begroting 2021.

Van Kadernota 2021 naar Begroting 2021	2021	2022	2023	2024
Saldo Kadernota 2021	-840	-1.130	-1.535	-310
Saldo Begroting 2021	42	-715	-795	50
Verschil Kadernota 2021 en Begroting 2021	882	415	740	360

Na de vaststelling van de Kadernota heeft zich nog een enkele autonome ontwikkeling voorgedaan, deze is verwerkt in de begroting. Zoals toegezegd zijn er vervolgens maatregelen genomen om tot een sluitende begroting te komen.

In de kadernota zijn de autonome en nieuwe ontwikkelingen financieel vertaald in stelposten. Bij het opstellen van de begroting worden deze stelposten zo realistisch mogelijk verwerkt in de programmabudgetten. Dit leidt tot afwijkingen.

Onderstaande tabel geeft inzicht in het verloop en de budgetaanpassingen die gedaan zijn om te komen tot een sluitende begroting.

Analyse verschillen	2021	2022	2023	2024
Sociaal domein				
Verhoging Wmo-budgetten (indicaties, huishoudelijke hulp)	-275	-275	-275	-275
Aanpassen taakstellende bezuiniging sociaal domein	-300	-200	-100	-
Toerekening personeelskosten				
- parkeren	130	130	130	130
- investeringen	75	75	75	75
- grondexploitatie	50	50	50	50
Kapitaallasten				
Afschrijvingslasten (temporiseren)	325	5	610	190
Rentetoerekening grexen/riolering	-35	-280	-275	-260
Algemene dekkingsmiddelen / Financiën				
Rente langlopende leningen	270	545	275	20
Algemene uitkering (gevolgen meiciculaire)	600	500	400	400
Aanpassing OZB	-25	-150	-180	-30
Overig	67	15	30	60
Totaal verschillen t.o.v. Kadernota 2020	882	415	740	360

Toelichting

- Verhoging Wmo-budgetten

De afgelopen jaren is er een trend te zien in het aantal indicaties voor Wmo-maatwerkvoorzieningen. Het aantal indicaties stijgt van jaar op jaar. Dit wordt veroorzaakt door de versoepelde regelgeving omtrent de eigen bijdrage, de groei van Diemen en de landelijke trend van vergrijzing. Door deze ontwikkelingen is de verwachting dat het aantal indicaties zal blijven stijgen. Bij voort stijgende indicaties is de verwachting dat er in 2021 een extra budget nodig is van € 250.000. Als gevolg hiervan is het budget vanaf 2021 structureel verhoogd.

- Aanpassen taakstellende bezuiniging sociaal domein

De beheersing van de kosten van jeugdzorg is een complex proces. Niet alleen voor Diemen maar in heel Nederland wordt gezocht naar juiste sturingsinstrumenten. Binnen Diemen is een aparte 'taskforce' opgesteld vanuit verschillende disciplines (management, frontoffice, backoffice, beleidsmakers, financiën). Doel van deze taskforce is te komen tot beheersmaatregelen. Dit idee was in de kadernota al gelanceerd en inmiddels wordt er aan gewerkt. In de Kadernota 2021 was dientengevolge direct een taakstelling opgenomen van € 300.000. Bij nader inzien lijkt het ons te voortvarend om direct in 2021 al dergelijke resultaten te behalen. Uiteraard willen we de besparingen bereiken maar verwachting is dat dit geleidelijker zal verlopen. Daarom is de taakstelling in 2021 vervallen en vervolgens jaarlijks een cumulatieve taakstelling van € 100.000 opgenomen, oplopend tot uiteindelijk € 300.000 in 2024.

- Toerekening personeelskosten

Op basis van de urenstaten vanuit de teams worden de personeelskosten toegerekend aan de verschillende gemeentelijke producten. In 2021 kunnen meer uren toegerekend worden naar parkeren. De uitbreiding van de parkeerzones leidt tot meer werk. Aangezien parkeren een kostendekkende exploitatie is levert dit een voordeel op voor het begrotingssaldo van € 130.000.

Met name vanuit het projectenteam worden uren naar grondexploitaties en investeringen toegerekend. In 2021 levert de toerekening naar grondexploitaties een voordeel op van € 50.000. In het verleden schreven we geen uren naar investeringen maar werd er vanwege de specialistische kennis veelal projectbegeleiding ingehuurd. Inmiddels zijn we zelf ook in staat om projecten te begeleiden. De uren komen ten laste van het investeringsbudget. Dit levert voor het begrotingssaldo een voordeel op van € 75.000.

Aandachtspunt is dat bovenstaande constructies alleen werken als er voldoende grondexploitaties en investeringen zijn. Wanneer deze opdrogen komen de uren weer ten laste van het saldo. Uiteraard stuurt het management hierop qua personele bezetting.

- Kapitaallasten

Op basis van Jaarrekening 2019 en de Kadernota 2021 worden alle kapitaallasten opnieuw berekend. Dit leidt vaak tot een voordeel in het eerste jaar omdat nog niet alle investeringen zijn gerealiseerd. We sturen hierop door de afschrijvingslasten later in te laten gaan. Ook in 2021 hebben we deze exercitie uitgevoerd en dat leidt tot een voordeel van de afschrijvingslasten. In het laatste jaar nemen we ook de afschrijvingslasten mee van investeringen die waarschijnlijk pas later tot uitvoering komen. We nemen in het laatste jaar, in dit geval 2024, de investeringen op die waarschijnlijk pas na 2024 tot uitvoering komen. Te denken valt dan bijvoorbeeld aan de middelbare school en de kosten voor de ondertunneling.

Op basis van de Meerjaren Prognose Grondexploitaties 2019 wordt het meerjarenperspectief van de grondexploitaties ook in de begroting verwerkt. Omdat de boekwaarden van de grondexploitaties sterk aflopen, soms zelfs tot positieve resultaten leiden wordt er minder rente naar de grondexploitaties toegerekend. Dit heeft een nadelig effect voor het saldo. Echter bij de financiering (rente langlopende leningen) levert dit weer een voordeel op.

- Rente langlopende leningen

Voor de financiering van de diverse investeringen trekt de gemeente langlopende leningen (langer dan 1 jaar) aan. Per 1 januari 2021 heeft de portefeuille langlopende leningen een omvang van € 41 miljoen. De nieuwe investeringswensen (scholenbouw, uitbreiding sportaccommodaties en infra) leiden tot financieringswensen, daartegenover staan de inkomsten uit grondexploitaties en subsidieregelingen. Vooralsnog verwachten we de komende vier jaar tussen de € 35 en € 40 miljoen aan inkomsten te genereren. Dit leidt ertoe dat de financieringsbehoefte de komende jaren nihil is en het budget voor langlopende rente voor de korte termijn behoorlijk kan worden verlaagd.

- Algemene uitkering

Voor de toelichting van dit voordeel verwijzen wij u naar de informatieve memo als gevolg van de Meicirculaire. Ook op het programma 'Financiën' kunt u beknopt een toelichting terugvinden.

- **Aanpassing OZB**

Zoals eerder vermeld hebben de lagere aantallen woningen ook gevolgen voor de belastingopbrengsten. Dit was in de Kadernota 2021 nog niet meegenomen. In de jaren 2022 en 2023 zijn de belastingopbrengsten naar beneden bijgesteld.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De risico's en de berekening van het weerstandsvermogen zijn geactualiseerd.

De structurele weerstandsratio blijft uitstekend.

Structureel zijn de risico's van de 'open-einde' regelingen binnen het sociaal domein en de bijstand het grootst. Vanwege de coronacrisis staan nu ook de uitgaven voor de bijstandsverlening onder druk. Zoals aangegeven heeft de kostenontwikkeling binnen het sociaal domein onze aandacht.

Ook de incidentele weerstandsratio is uitstekend.

De grondexploitaties blijven, door de snelle ontwikkelingen en de grote geldstromen die hiermee gepaard gaan, een fors deel van het incidentele risico uitmaken.

Begroting 2021 (stand per 1 januari)	2021	2022	2023	2024
Algemene reserve	12.286	11.876	11.651	11.651
Risicoreserve	4.615	4.615	4.615	4.615
Saldo meerjarenraming	16.901	16.491	16.266	16.266

De Algemene reserve is toereikend en blijft de komende jaren naar verwachting stabiel. Toekomstige negatieve rekeningresultaten en het voordoen van risico's kunnen dit beeld doen veranderen.

Lokale lastendruk

De sturing op de lokale lastendruk vindt plaats bij de vaststelling van de begroting. De uitwerking van de financiële begrotingskaders verwerken we in de belastingverordeningen. De belastingverordeningen 2021 worden in de gemeenteraadsvergadering van december 2020 vastgesteld. Voorstel is alle belastingen, met uitzondering van de afvalstoffenheffing en de precariobelasting op leidingen, te indexeren met 1,7%.

- **Afvalstoffenheffing**

Omdat in 2019 de 'Egalisatievoorziening afvalstoffenheffing' niet toereikend was om het exploitatietekort op afval te dekken is € 114.000 ten laste gebracht van de algemene reserve. Het tekort in 2019 kwam mede door de door het Rijk verhoogde belasting op het verbranden van restafval. Aangezien het uitgangspunt is dat de exploitatie van afval 100% kostendekkend is, moeten deze tekorten worden aangevuld.

Met de verhoging van de afvalstoffenheffing over 2020 zou er meer slagkracht moeten ontstaan, maar de ramingen van kosten voor de afvalinzameling over heel 2020 zijn echter niet rooskleurig. Op basis van de 2e kwartaalrapportage 2020 van Meerlanden kunnen we rekening houden met ongeveer € 211.000 aan overschrijdingen die aan Corona zijn toe te schrijven. Hierin zijn kosten voor het in een andere volgorde uitvoeren van het afvalplan als gevolg van Corona nog niet meegenomen. De nu hogere service op grondstoffen (plastic verpakkingen en oud-papier) zonder dat hier een serviceverlaging op restafval tegenover staat, zal de inzamelkosten sneller verhogen dan voorzien. De serviceverlaging op restafvalinzameling aan huis wordt pas in de loop van 2021 verwacht.

Voorgesteld wordt het tarief afvalstoffenheffing voor éénpersoonshuishoudens met € 10 te verhogen en het tarief voor meerpersoonshuishoudens met € 15 om de tegenvallers van de afgelopen 2 jaar op te vangen. Deze verhoging komt bovenop de prijsindexering van 1,7%.

- Precariobelasting op leidingen

Bij het wetsvoorstel tot afschaffing van de precario op leidingen is ook vastgelegd dat deze belasting niet meer mag worden verhoogd.

Een nieuwe berekening van de lokale lastendruk is opgenomen in de paragraaf 'Lokale heffingen'.

Nieuw beleid

Onderstaand een overzicht van alle nieuwe beleidsvoornemens die zijn opgenomen in de begroting 2021. Grotendeels vloeien deze voort uit het coalitieprogramma 'Duurzaam Samenleven'. Een toelichting op het nieuwe beleid vindt u terug in de programma's.

Nieuw beleid Begroting 2021	2021	2022	2023	2024
Sociaal				
Uitbreiding formatie team Wmo	-60	-60	-60	-60
Regisseur Top 1000	-27	-27	-27	-27
Brede HOED Team in dienst van de gemeente	383	383	383	383
- Dekking 25% t.l.v. Wmo & 75% t.l.v. jeugd	-383	-383	-383	-383
Indicaties Wmo maatwerkvoorzieningen	-250	-250	-250	-250
Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT) Diensten Thuis	-25	-25	-25	-25
Totaal Sociaal	-362	-362	-362	-362
Veilig				
Beëindiging dienstverleningsovereenkomst met Ouder-Amstel	-35	-35	-35	-35
Detentie en Terugkeer	-55	-55	-55	-55
Beveiliging omgeving station Diemen Zuid / Bergwijkpark	-45	-45	-45	-45
- Doorbelasting aan bedrijven	35	35	35	35
Kosten ondersteuning veiligheidszaken	-20	-20	-20	-20
Totaal Veilig	-120	-120	-120	-120
Inkomen en armoede				
Bijzondere bijstand	-180	-180	-180	-180
Terugvordering & verhaal	-25	-25	-25	-25
Totaal Inkomen en armoede	-205	-205	-205	-205
Vrije tijd				
Geen	-	-	-	-
Totaal Vrije tijd	-	-	-	-
Onderwijs				
Geen	-	-	-	-
Totaal Onderwijs	-	-	-	-
Gebiedsontwikkeling				
Verlengen van de tijdelijke inhuur taakveld Ruimtelijke Ordening (RO)	-200	-	-	-
Weekmarkt	-30	-30	-30	-
Stedenbouwkundige capaciteit	-45	-45	-45	-45
Totaal Gebiedsontwikkeling	-275	-75	-75	-45
Leefomgeving en klimaat				
Uitbreiding formatie team Infra	-200	-200	-200	-200
- Dekking medewerker aan rioleringsprojecten	70	70	70	70
Uitbreiding formatie team Wijkbeheer	-50	-50	-50	-50

Nieuw beleid Begroting 2021	2021	2022	2023	2024
Groenonderhoud	-70	-70	-70	-70
Duurzaamheidsagenda				
- Ecologische kansenkaart	-50	-50	-50	-50
- Communicatie	-30	-30	-30	-30
- kosten t.l.v. structurele budget coalitieakkoord	80	80	80	80
Totaal Leefomgeving en klimaat	-250	-250	-250	-250
Verkeer				
Uitbreiding structurele capaciteit verkeer en vervoer	-40	-40	-40	-40
Haalbaarheidsonderzoek fietsverbinding Plantage De Sniep en Station Diemen-Zuid	pm	-	-	-
Totaal Verkeer	-40	-40	-40	-40
Samen besturen				
Nieuwe verordening rechtspositie raadsleden	-20	-20	-20	-20
Programmacontroller	-80	-80	-80	-80
Participatie en communicatie	-50	-	-	-
MVI-regisseur	-40	-40	-40	-40
Uitbreiding formatie team gebouwen en facilitaire zaken	-60	-60	-60	-60
Totaal Samen besturen	-250	-200	-200	-200
Financiën				
Geen	-	-	-	-
Totaal Financiën	-	-	-	-
Totaal Nieuw beleid Begroting 2021	-1.462	-1.212	-1.212	-1.182

